

नाम छात्र / छात्रा: _____ अनुक्रमांक: _____

वार्षिक परीक्षा- मार्च 2025

कक्षा - 8

विषय - संस्कृतम्

समयावधि: 120 निमेषाः

पूर्णांकः:60

सामान्य निर्देशः -

- सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः सन्ति।
- प्रश्न संख्या अवश्यमेव लेखनीया।
- प्रश्नपत्रे पञ्च खण्डाः क, ख, ग, घ, ङ सन्ति।
- श्रेष्ठ अङ्कान् प्राप्तये सुस्पष्टः लेखः लेखनीयः।

भाग - क (बहुविकल्पीय प्रश्नानि)

अधोलिखितानां प्रश्नानां बहुविकल्पाः सन्ति। तेषु उचितं विकल्पं चित्वा लिखत।

10×1=10

प्रश्न 1. कर्गदोद्योगे के कर्त्यन्ते स्म?

(क) लताः (ख) पादपाः (ग) वृक्षाः (घ) शाखाः

प्रश्न 2. मानवाः केषां छायायां विरमन्ति?

(क) पर्वतानाम् (ख) लतायाम् (ग) वृक्षाणाम् (घ) फलानाम्

प्रश्न 3. भारतस्वर्णभूमिः कुत्रविराजते?

(क) द्वीपे (ख) पर्वते (ग) वने (घ) क्षितौ

प्रश्न 4. "लुब्धस्य किं नश्यति?"

(क) यशः (ख) मित्रम् (ग) धनम् (घ) बलम्

प्रश्न 5. तडागः पदस्य हिन्दी अर्थः अस्ति?

(क) नदी (ख) लालाब (ग) झील (घ) सागर

प्रश्न 6. आर्यभटः कः आसीत्?

(क) शिक्षकः (ख) छात्रः
(ग) संगीतकारः (घ) गणितज्ञः ज्योतिर्विच्च

प्रश्न 7. गजधराः के आसन्?

(क) वास्तुकाराः (ख) लौहकाराः (ग) स्वर्णकाराः (घ) कुम्भकाराः

प्रश्न 8. सावित्रीबाईफुले कस्याः प्रबलः समर्थकः आसीत्?

(क) बालविवाहस्य (ख) विधवाविवाहस्य (ग) स्त्रीशिक्षाः (घ) दायजप्रथायाः

प्रश्न 9. पंक्तिबद्धा के उड्डयन्ते?

(क) मयूराः (ख) कपोताः (ग) बलाकाः (घ) हंसाः

प्रश्न 10. 'उपहरति' पदे कः उपसर्गः ?

(क) उप (ख) हरति (ग) हर (घ) हय

भाग-ख (वस्तुनिष्ठ प्रश्नानि)

5×1=5

- प्रश्न 11. शृगालः कुत्र पलायितः? *वने*
- प्रश्न 12. वस्त्रपुट के केषां आवश्यकता न भविष्यति? *पुरुषाणां*
- प्रश्न 13. प्राचीनेतिहासे काः स्वाधीनाः आसन्? *सप्तमगिरिः*
- प्रश्न 14. मार्गे किं दृष्ट्वा बालाः परस्परं वार्तालापं कुर्वन्ति?
- प्रश्न 15. आर्यभट्टस्य वेधशाला कुत्र आसीत्? *पटलिपुत्रे*

भाग-ग (अति लघूत्तरात्मक प्रश्नानि)

6 × 2 = 12

- प्रश्न 16. निम्नलिखित अंको को संस्कृत भाषा में लिखो।
(i) 11 (ii) 51 (iii) 75 (iv) 90
- प्रश्न 17. कोष्ठकात्पदानि चित्वा रिक्त स्थानानि पूरयत-
(रचयन्ति, पृथिवी, जिज्ञासा, अस्तं)
(क) सूर्यः पूर्व दिशायाम् उदेति पश्चिमदिशि च _____ गच्छति।
(ख) _____ स्वकीये अक्षे घूर्णति।
(ग) मम मनसि एका _____ वर्तते।
(घ) मालाकाराः पुष्पैः मालाः _____ ।
- प्रश्न 18. विलोम पदानि योजयत-
उदयः अफलाः
श्वः कनिष्ठा
वरिष्ठा अदयः
सफलाः अस्तः
- प्रश्न 19. भिन्न प्रकृतिकं पदं चिनुत-
(क) दम्भः, दर्पः, अभिमानः, अज्ञानम्,
(ख) समदर्शनः, योगः, रिपुः, आत्मनः
(ग) यः, सः, प्रियः, कः
(घ) कामः, क्रोधः, योगः, आशा
- प्रश्न 20. तद्भव वशब्दानां कृते संस्कृत पदानि योजयत-
(क) बहिन वंश
(ख) संगठन भगिनी
(ग) बाँस क्षेत्रम्
(घ) खेत संगठनम्
- प्रश्न 21. संस्कृत शब्दानां कृते तद्भव शब्दान्चिनुत-
(क) आज कुटुकम्
(ख) कंजूस कृपणम्
(ग) तिनका अदय
(घ) कड़वा तृणम्

6 × 3 = 18

भाग- घ (लघूत्तरात्मक प्रश्नानि)

- प्रश्न 22. पर्याय पदानि योजयत-
सकले	वृक्षाः
दृष्ट्वा	स्त्रियः
पादपाः	वर्तते
महिलाः	सम्पूर्ण
अस्ति	विलोक्य
पथि	मार्गे
- प्रश्न 23. उचित कथनानां समक्षम् 'आम्' अनुचित कथनानां समक्षम् 'न' च इति लिखित।
- (क) पुरतः चरणं निर्धेहि।
 (ख) गमनं सुकरम् अस्ति।
 (ग) अहं विज्ञानधना ज्ञानधना चास्मि।
 (घ) अहम् अविवेका भारतजनता अस्मि।
 (ङ) अभिवादनशीलस्य किमपि वर्धते।
 (च) मनुष्यः सदैव मनः पूतं समाचरेत्।
- प्रश्न 24. कोष्ठक प्रदत्ते अव्ययपदानि चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत-
- (एव, खलु, तथा, परितः, सदा, बिना)
- (क) ग्रामं _____ वृक्षाः सन्ति।
 (ख) सत्यम् _____ जयते।
 (ग) किं भवान् स्नानं कृतवान् _____।
 (घ) सः यदा चिन्तयति _____ आचरति।
 (ङ) विद्यां _____ जीवनं वृथा।
 (च) _____ भगवन्तं भज।
- प्रश्न 25. अधोलिखित वाक्यानि कः/ का, कं/ कां प्रतिकथयति।
- कः/ का कं/ कां
- (क) इदानीं अहं त्वां खादिष्यामि। _____
 (ख) जनाः मयि स्नानं कुर्वन्ति। _____
 (ग) सम्प्रति पुनः पुनः कूर्दनं कृत्वा दर्शय। _____
- प्रश्न 26. कोष्ठकेषु दत्तेषु शब्देषु समुचितां विभक्तिं योजयित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत-
- (क) _____ उभयतः वृक्षाः सन्ति। (ग्राम)
 (ख) _____ सर्वत्र अट्टालिकाः सन्ति। (नगर)
 (ग) धिक् _____। (कापुरुष)
- प्रश्न 27. पठ्यातो लृटलकारस्य (भविष्यकाल) रूपाणि लिखत।
- पुरुष० एक० द्वि० बहु०

भाग - ड (दीर्घांतरात्मक प्रश्नानि)

3 × 5 = 15

प्रश्न 28.

रेखांकित पदमा धृत्य प्रश्न-निर्माणं कुरुत-

(क) तेषां स्वामिनः असमर्थाः सन्ति।

(ख) नद्यः सुस्वादु तोया भवन्ति।

(ग) लेखनार्थं कर्गदस्य आवश्यकताः अनुभूतिः न भविष्यति।

(घ) समयात् पूर्वम् आया सं करोषि।

(ङ) सर्वकारस्य घोषणा अस्ति।

प्रश्न 29.

अधोलिखित श्लोको में से किसी एक श्लोक का सप्रसंग हिन्दी भाषा में अनुवाद कीजिए।

अभिवादनशीलस्य नित्यं वृद्धोपसेविनः।

चत्वारि तस्य वर्धन्ते आयुर्विद्या यशोबलम्॥

अथवा

साहित्यसङ्गीतकलाविहीनः

साक्षात्पशुः पुच्छविषाणहीनः।

तृणं न खादन्नपि जीवमानः

तद्भागधेयं परमं पशूनाम्॥

प्रश्न 30.

अधोलिखित गद्यांशो में से किसी एक गद्यांश का सप्रसंग हिन्दी भाषा में अनुवाद कीजिए।

कस्मिंश्चित् वने खरनखरः नाम सिंहः प्रतिवसति स्म। सः कदाचित् इतस्ततः परिभ्रमन् क्षुधार्तः किञ्चिदपि आहारं प्राप्तवान्। ततः सूर्यास्तसमये एकां महतीं गुहां दृष्ट्वा सः अचिन्तयत् - "नूनम् एतस्यां गुहायां रात्रौ कोऽपि जीवः आगच्छति। अतः अत्रैव निगूढो भूत्वा तिष्ठामि"। इति।

अथवा

पूर्वदिशायाम् उदेति सूर्यः पश्चिमदिशायां च अस्तं गच्छति इति दृश्यते हिलोके। परं न अनेन अवबोध्यमस्ति यत् सूर्यो गतिशील इति। सूर्योऽचलः पृथिवी च चला या स्वकीये अक्षे घूर्णति इति साम्प्रतं सुस्थापितः सिद्धान्तः।